

za krst sveti in svobodo zlato. Ali vlada je zborovanje prepovedala. Na Angleškem se kaj takega nebi zgodilo. Pri volitvah na Gališkem so zmagali skoro povsod Poljaci; Rusini in Judi so propadli. Čehi branijo pravice češke dežele, tirjajo da se cesar da kronati v Pragi za češkega kralja po stari navadi, kakor se je dal v Budapeštu kronati za ogerskega kralja ter pravijo, da dunajski državni zbor nima pravice Čehom postav dajati. Ustavoverci se nad tem jezijo, toda Čehi volijo vsako leto poslance, ki pa morajo zmiraj doma ostati. Letos so ravno tako naredili in 45 poslancev ni prišlo v državni zbor. Čehi ne odstopijo od svoje borbe, dokler se jim ne priznajo njihove pravice. Ni dvoma, da bodo naposled zmagali tako, kakor Magjari, naj se ustavoverski Nemci jezijo, kolikor jim drago. V Idriji na Kranjskem so pri volitvah za mestni zastop zmagali konservativci in Slovenci; vlada pa volitev ni potrdila in nove razpisala. Ko ki liberalci zmagali bili, bi se težko kaj takega zgodilo. Pri Solinu v Dalmaciji so Turki zopet prestopili avstrijsko mejo in našim ljudem živine za 800 fl. vrednosti odgnali. Tudi blizu starega Dubrovnika so vdrli Turki v deželo in posekali več žensk in otrok. Da bi se bili naši ministri za to veliko zmenili, tega nismo nikdar brali. — Hrvatski sabor je sklenol stavljenje železnice iz Zagreba v Varaždin.

**Vnanje države.** Ruski poslanec Ignatijev je prišel v Carigrad in zahteva od sultana 6tedensko prenehanje vojske, prosto pot ladjam skozi morsko ožino carigradsko in dardanelsko in še več reči. V premirje je baje sultan že privolil; sicer se pa Rusi pripravljajo na vojsko v Aziji in v Evropi. V Srbijo so Rusi do sedaj odposlali 17.000 prostovoljcev. — Na Pruskem bile so nove volitve, pri katerih so zmagali večidel sami poprejšni liberalni poslanci in zato preganjanja sv. Cerkve še ne bode hitro konec. Sedaj odstavljajo Prusi škofa v Limburgu in v Köln-u so katoličanom vzeli cerkvo sv. Gereona in jo izročili krivovercem. — Francozi srečno gospodarijo, že sedaj so dače vrgle 102 milijona več, kakor se je proračunalo. — Na Švicarskem v Tesinu so se liberalci in klerikalci do krvavega stepili; obležalo je 5 mrtvih. — Na Španjskem se pripravlja nova revolucija, zasledili so zaroto med vojaki in zaprli 126 ljudi, med njimi 18 generalov; to je slabo znamenje. Rumunski knez je na 2. november pozval poslance, da mu denarjev dovolijo za vojsko. Grki orožajo 200.000 mož. Na Turškem se godijo res strašne reči; Turki se kažejo čedalje bolj razkačeni; v Bolgariji so zasledili zaroto 200 mož, ki so sklenoli poklati vse kristijane. Okoli Prizrena so divji bašibozuki požgali 800 hiš in prebivalcem vse vzeli, kar so le nesti zamogli; uganjali so tudi grozna zločinstva, ki se niti popisati ne dajo. Bug vedi, kedaj bo še temu konec storjen! Evropa ne stori nič in Rusi odlagajo; te dni je celo sultan

ruskemu caru lastnoročno pismo poslal. Kaj to pomeni, je težko reči.

## Za poduk in kratek čas.

### Freimavrerji, sedanji antikristi.

+ 5. Freimavrerji imajo po tem takem velikanski namen in da ga dosežejo, morajo imeti primerna velikanska sredstva. Takih sredstev, katerih se oni poslužujejo v dosego svojega namena je mnogo; vendar najimenitnša so tri, ktera hočemo v naslednjem kratko omeniti. Prvo jako nevarno sredstvo jim je pero. Freimavrerji veliko pišejo; povsod imajo svoje liste in na vse strani pošiljajo svoje knjižurice, s kterimi trosijo freimavrerški strup med ljudstvo. Časniki njihovi so dvoje vrste: eni nosijo freimavrerško ime očitno na čelu, drugi pa samo freimavrerški duh dišejo. Čeravno se vsi njihovi časniki samo po imenu razločujejo, vendar navadno časnike prve vrste berejo samo pripisani bratje, časnike druge vrste pa neposvečeni. Kdor to ve, razjasni si lahko, zakaj skoro vsi liberalni časniki zabavljajo toliko krščanskim redovom, menihom in nunam, o ložah pa nikoli besedice ne črhnejo; zakaj sumničijo, obrekujejo in psujejo sv. Očeta, škofo in vestne duhovnike, uporne, odpadle ali pa popačene duhovnike pa v zvezde kujejo; zakaj o cerkvenih službenikih toliko laži izmišlujejo in naglo po vseh časnikih razglašajo, na njihova opravičevanja pa ne jemljejo nobenega ozira. Tako delajo zato, ker so vedoma ali nevedoma v službi freimavrerjev. Poleg časnikov pospešujejo njihov namen tudi brezbožne knjižurice, ktere zastonj ali prav po ceni med ljudstvo delijo. Nek freimavrer je za časa francoskih filozofov malo pred znano francosko revolucijo to s sledečo izpovedjo potrdil: Vse knjige, ki so takrat izišle proti veri, morali (nравnosti) in vladi, so delo freimavrerjev ali njihovih privržencev. Vse te knjige so napisovali ali udje sami ali po njihovem naročilu kdo drug. Preden so prišle v tisk, dobili smo jih mi v roke. Mi smo dodjali, popravili, izbrisali, kar se nam je zdelo, potem je delo izišlo pod imenom, kterega smo mu mi izbrali. Odobrivši delo dali smo tiskati neštevilni broj na prosti papir, ter ga razposlali na vse strani, da se razdeli med ljudstvo zastonj ali za malo plačo. Vsako tako knjižurico so razun tega bratje po vseh časnikih dostojno pohvalili in priporočili, med tem ko so dela krščanskih učenjakov zamolčali ali le z nekolikimi besedami mimogredé omenili. Ni tedaj pero in tisk grozno sredstvo v rokah freimavrerjev? Drugo glavno sredstvo freimavrerjev je šola ali sploh odgoja otrok. Freimavrerški list „Monde mac“ to izpove v svoji številki mesca listopada 5866 (1866) rekoč: „Jaz smatram ljudsko šolo za temelj našemu poslopu... Freimavrerstvo mora biti podoba modernega društva, ona mora stvarjati svobodne

ljudi. Najbolje sredstvo, da se freimavrerstvo širi, je ustanovljenje šol, navlaš za odrasle.“ Se ve, da so šole le tedaj sredstvo za njihove namene, če so po njihovih načelih uravnotežene. V ta namen se ne sme krščansko katoliški nauk v njih učiti, ampak k večjemu „katekizem morale“ primeren njihovim dušnim zmožnostim, iz katerega se učijo, da je treba bolje gledati na samosvest, nego na tradicijo (nauk cerkve) ter biti kreposten (po freimavrerškem) iz prepričanja in ne zavoljo koristi.“ Da freimavrerji imajo tudi med učiteljstvom svojih privrženikov — pri nas pač ne, in Bog nas varuj te nesreče, — ampak po Francoskem, Nemškem itd., svedočijo njihovi časopisi in govori, v katerih zastopajo in branijo njihova načela. Iz bavarske *Lehrerzeitung* smo si pred nekaterimi leti zapisali besede: „Vera ne spada v šolo. Pobožni, da, pobožni morajo biti naši otroci in poštene in bogajoče. Ali zato ni treba ne protestantizma ne katolicizma, ne nobenega — izma. Duh krščanski je do zdaj motil večji del šol. Pred jasnim svitom naravoslovne prosvete vendar mora otemneti svit preživelih tradicij“. Kdor tako govori ali piše, hoté ali nehoté dela za namen freimavrerjev. Tretje glavno sredstvo freimavrerjev naposled je vzajemna pomoč. Freimavrerji se med seboj nikoli ne prezirajo, ampak drug drugemu pomagajo, kder morejo. Tako se velikokrat dogodi, da lepe in mastne službe dobijo osebe nesposobne in nevedne, učenejše in sposobnejše pa se nazaj potisnejo. Kdor ne pozna te skrivne roke, se po pravici temu čudi in z glavo maja. Beda Veber v svojih kartonih o tem tako piše: „Rokodelci dobivajo, če so freimavrerji, več dela, trgovcem se pomaga z denarji, hčere se jim leži oskrbljujejo v zavodih ali iz zaklada. Vse to pa se godi tajno — samo stisne se roka, ali migne z okom, nihče nič ne vidi in ne sliši. Potem potu je že večkrat len in neveden mladenič daleč prehitel svoje vrednejše in razumnejše tovariše. Freimavrerji imajo bogato blagajno. Iz nje dobivajo uboge vdove bratov letne podpore, sirote za šolske potrebe, potniki za potovanje denar: vsakemu se v sili pomaga iz te blagajne“. Znano je, koliko denar premore, zato ni čudo, da freimavrerji tako napredujejo in toliko premorejo.

(Dalje prihodnjic).

**Slovstvo.** Za trgovce z lesom in ogljem je ravnokar prišla na svetlo slovenska knjiga pod naslovom: „Kazala za določanje telesnine okroglega, obtesanega in rezanega lesa in oglarskih kôp, ki jo je izdalo Koroško gozdarsko društvo v Celovcu. Ta knjiga je izdelana v pisarni gozdarskega nadzorništva Hüttenberškega društva za pridelovanje železnih tvarin v Celovcu in ima namen, našim trgovcem z lesom pripomoči, kedar delajo račune (rajtege). Pregledovanje te knjige nas je prepričalo, da je v resnici jako koristna, in da vsakemu, kdor se s kupovanjem

ali prodajanjem lesa pečá, izvrstno služiti zamore. Na podlagi nove (metrične) mere izračunjene tabele kažejo telesnino v kubikmetrih raznovrstnega kupčijskega lesa. Všeč boče gotovo tudi kazalo za določanje telesnine oglarskih kôp. Knjigi je dodan natančen poduk, kako da se tabele rabijo, in na kak način da se stoječe oglarske kôpe merijo. Ker do sedaj enake knjige v slovenskem jeziku nismo še imeli, je Slovencem Koroško gozdarsko društvo v Celovcu z izdajo te knjige gotovo vstreglo. Mi priporočamo tedaj to knjigo našim lesotrgovcem prav živo zato, ker jim zelo polajšuje računanje. Cena knjige, obsegajoče 108 strani, je nizka: velja samo 80 kraje.

„Novice“.

**Smešničar 45.** Mesarski mešetar, rodem Magjar, pride na železniško postajo v Veliki-Kaniži, da bi 50 volov v Gradec naložil. Toda reklo se mu je, naj počaka par dni. Sedaj da v Gradec telegrafirati: „jutro ne morem priti v Gradec: kajti tukaj dnes ne sprejemajo — volov!“

## Razne stvari.

(*Krido napovedal*) je g. Anton Mihelič, trgovec v Ljutomeru. G. dr. Mravljak je začasní oskrbnik imetja. —

(*Dovoljenje za stavljenje železnice*) od Očure v varaždinske županiji je od ogerske vlade dobilo štajersko-hrvatsko društvo za kopanje premoga ali ogelja. Železnica se je že začela delati.

(*Nemškutarjem v Šoštanju*) zamoremo izpovedati, da od č. g. Janeza Košarja, kaplana pri št. Mihelu žali Bog letos nismo dobili niti jednega dopisa.

(*Č. g. Janez Pribošič*) je imenovan za vojnega kurata in prestavljen v Ljubljano.

(*Č. g. Jožef Vraz*), bivši provizor pri sv. Križu nad Mariborom, je na svojem posestvu v Selnici umrl 31. okt. še le 40 let star.

(*Vestni poslanec Seidl*) ni šel v državni zbor, ampak sedi v Mariboru v kasini in se kratkočasi — s kartami. Vzel je 10dneven odpust. „Slov. Narod“ št. 245. poroča, da Seidla prijatelji dregajo, naj položi poslanstvo, ker se bojijo sramote, kakoršno jim je napravil Brandstetter. Izvedeli so namreč, da je Seidl baje menjice podpisal, pa se naposled izgovarjal na nezmožnost kot oficir menjice podpisovati. Ta čin se mnogim zdi ne samo nečasten, ampak tudi naravnost goljufen. Ubogi Seidi!

(*Dražbe*). V tretjič: 8. novembra Franc Rošker v Plojdi 16.000 fl. (tožnik dr. Miklauc zavolj 200 fl.), Filip Karše 3300 fl. v Konjicah, Anton Lamprecht 4634 fl. pri Mariboru; 10. nov. Marija Damiš 2905 fl. pri sv. Lenartu; 11. nov. Treza Potočnik 2645 fl. v Pobrežju, Jožef Karo 5950 fl. v Brezovcu.